

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 396 sahifa.
2026-yil, fevral*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIYA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOIYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochirdiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B. Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ АЛМГСІ ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI

S.M. Raximova

Mamun Universiteti NTM

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

E-mail: sadoqat8888@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik asosida tibbiy xizmatlarni ko'rsatishni tashkil etishning nazariy-huquqiy va iqtisodiy asoslari tahlil qilinadi. Shuningdek, mazkur mexanizmni xususiy sektorda joriy etishning institutsional shart-sharoitlari, moliyalashtirish manbalari hamda samaradorlik omillari yoritiladi. Davlat-xususiy sheriklik modeli doirasida tibbiy klasterlarni shakllantirish, kafolatlangan tibbiy xizmatlar paketini taqdim etish va sheriklar o'rtasidagi majburiyatlarni taqsimlash masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: davlat-xususiy sheriklik, moliyalashtirish, tibbiy klaster, kafolatlangan xizmatlar, sheriklar.

Abstract. This article examines the theoretical, legal, and economic foundations for organizing healthcare services based on public-private partnership (PPP). It analyzes the institutional conditions for implementing this mechanism in the private sector, sources of financing, and key efficiency factors. Within the PPP framework, particular attention is paid to the formation of medical clusters, the provision of a guaranteed package of medical services, and the distribution of responsibilities among partners.

Keywords: public-private partnership, financing, medical cluster, guaranteed services, partners.

Аннотация. В статье анализируются теоретико-правовые и экономические основы организации медицинских услуг в сфере здравоохранения на основе государственно-частного партнёрства. Рассматриваются институциональные условия внедрения данного механизма в частном секторе, источники финансирования и факторы эффективности. В рамках модели государственно-частного партнёрства освещаются вопросы формирования медицинских кластеров, предоставления гарантированного пакета медицинских услуг и распределения обязательств между партнёрами.

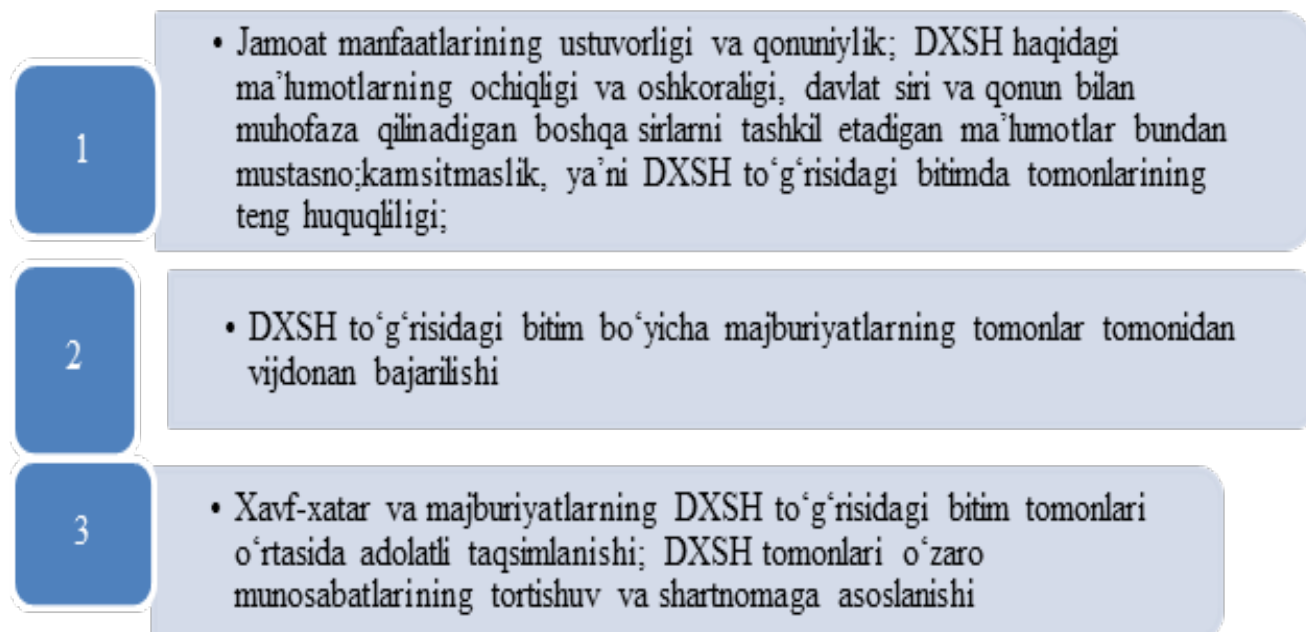
Ключевые слова: государственно-частное партнёрство, финансирование, медицинский кластер, гарантированные услуги, партнёры.

KIRISH

Barchamizga ma'lumki, keyingi yillarda sog'liqni saqlash sohasida xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qabul qilingan kompleks chora-tadbirlar natijasida nodavlat tibbiyot muassasalari sonini yanada ko'paytirish hamda ular tomonidan ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar turlarini kengaytirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratildi.

O'z navbatida, xususiy tibbiyot muassasalarining aholi sog'lig'ini muhofaza qilishdagi hissasini oshirish, shuningdek, sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik (DXSH)ni joriy etishning institutsional va huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Shu maqsadda sog'liqni saqlash sohasida DXSH quyidagi tamoyillarga asoslanadi. Mazkur tamoyillar keyingi 1-rasmda keltirilgan.

1-rasm. Sog'liqni saqlash sohasida DXSH tamoyillari

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

TXBning rivojlanishi hamda aholining tibbiy xizmatlardan foydalanish xususiyatlari va imkoniyatlari bilan bog'liq nazariy-uslubiy masalalar xorijlik iqtisodchi olimlar — J.K. Arrow, R.B. Saltman, J. Figueras, E. Pittasso va M.S. Naynorlarning ilmiy tadqiqotlarida yoritilgan.

Xizmatlar sohasida sog'liqni saqlash tizimi xususiyatlarining ayrim jihatlarini MDH olimlari — I.M. Lifits, A.V. Dubinina, Y.M. Komarov, Y.M. Belyaev, E.M. Chernenko, I.V. Taranova va R.M. Shagiixmetovlarning ilmiy ishlarida tadqiq etilgan.

Bevosita respublikamizda TXBni rivojlantirish va moliyalashtirishning ayrim masalalari mahalliy olimlar — M.T. Haydarov, O'. Rajabov, M. Kasimov, M.N. Umurzaqova va boshqalarning ilmiy ishlarida ko'rib chiqilgan [1].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tahlillar, analizlar, solishtirma tahlillar hamda statistik va ijtimoiy so'rovnomalar natijalari keltirilgan.

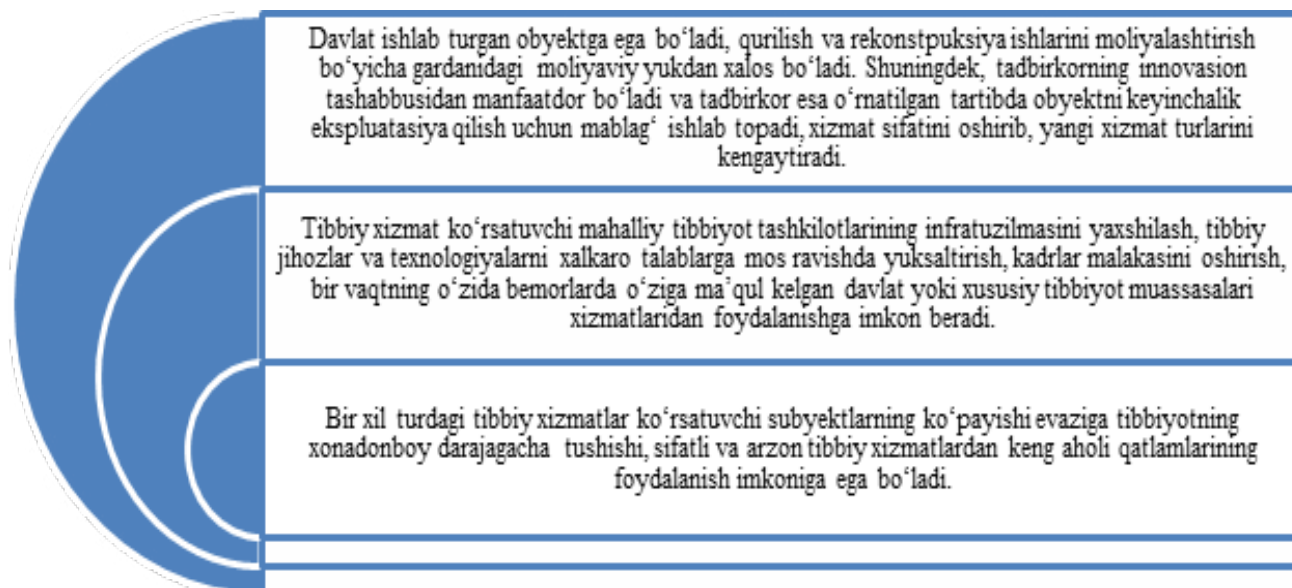
TAXLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda aholiga tibbiy yordam ko'rsatishni takomillashtirish, tibbiy xizmatlar bozorini rivojlantirish hamda xizmatlar sifatini oshirish bilan bog'liq asosiy masalalar, avvalo, moliyalashtirish jarayonidagi muammolar bilan chambarchas bog'liqdir. Jumladan:

- davlat moliyalashtirish manbalari o'rtasida aniq tafovut va mexanizmlarning yetarli darajada shakllanmaganligi;
- aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish darajasining yetarli emasligi yoki hududlar kesimida notekisligi;
- sog'liqni saqlash va tibbiy xizmat ko'rsatish jarayonlari hamda ehtiyojlari uchun ajratilgan mablag'lardan foydalanish samaradorligining pastligi;
- ishsiz aholi qatlamlari uchun tibbiy xizmatlardan foydalanishning qulay va barqaror mexanizmlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi [2].

Mazkur muammolarning yuzaga kelish sabablaridan biri moliyalashtirish tizimining ko'p tizimlilik xususiyatiga ega ekanligidir. Ayrim mamlakatlarda ko'p tizimli moliyalashtirish modeli samarali faoliyat yuritayotgan bo'lsa-da, respublikamizda tibbiy xizmatlarni moliyalashtirish ushbu tizimlar asosida yetarli darajada rivojlanmagan. Hozirgi kunda sog'liqni saqlash sohasi asosan monotizim, ya'ni davlat tomonidan moliyalashtirish modeli asosida faoliyat ko'rsatmoqda.

Fikrimizcha, tibbiyot sohasida davlat-xususiy sheriklik (DXSH) mexanizmini qo'llash muhim afzalliklarga ega bo'lib, ular quyidagi 2-rasmda keltirilgan [4].

2-rasm. Sog'liqni saqlash tizimida DXSH mexanizmini qo'llashning afzalliklari

Tibbiy xizmatlar bozorini rivojlantirishning eng muhim zamonaviy yo'nalishlaridan biri davlat-xususiy sheriklik (DXSH) mexanizmi hisoblanadi. Xususiy sog'liqni saqlash tizimini yanada rivojlantirish, mazkur sohada DXSHning huquqiy asoslarini shakllantirish, investitsiyalarni, ayniqsa, xorijiy investitsiyalarni jalb etishni kengaytirish, shuningdek, aholining yuqori texnologik tibbiy xizmatlar va zamonaviy uskunalardan foydalanish imkoniyatlarini oshirishda nodavlat sektor ishtirokini rag'batlantirish maqsadida 2019-yilda sog'liqni saqlash tizimida DXSH to'g'risidagi Nizom tasdiqlangan [5].

Tibbiyot klasteri — funksional jihatdan o'zaro yaqin bo'lgan muassasalarni geografik jihatdan birlashtirish orqali zamonaviy, yuqori texnologik tibbiy yordam turlarini joriy etish, tibbiy ta'lim va ilmiy-tadqiqot faoliyatini amaliy sog'liqni saqlash sohasi bilan integratsiyalash imkonini beruvchi raqobatbardosh tuzilma hisoblanadi. Sog'liqni saqlash sohasida tibbiyot klasterini joriy etish va uning afzalliklari keyingi tahlilda bayon etilgan.

Tibbiyot klasterining asosiy afzalliklari:

- Aholiga davlat tomonidan kafolatlangan bepul tibbiy yordamni to'laqonli amalga oshirish imkoniyati yaratiladi;

- Bemorlarni tekshirish, davolash, dispanser nazoratiga olish hamda reabilitatsiya qilish sifati oshadi;
- Tibbiy asbob-uskunalar va dori-darmonlardan oqilona foydalanishga erishiladi;
- Davlat tibbiy sug'urtasi tizimini joriy etish uchun institutsional zamin yaratiladi;
- Laboratoriya xizmatlari arzon narxlarida va keng ko'lamda tashkil etiladi;
- Bino va inshootlar bilan bog'liq sarf-xarajatlar, kommunal to'lovlar hamda amortizatsiya xarajatlari mulk egasi tomonidan qoplanadi;

- Tor soha mutaxassisliklari bo'yicha ko'rsatiladigan tibbiy xizmatlar hajmi oshadi.

Klasterdan kutilayotgan natijalar:

- Boshqaruv tizimini takomillashtirish va shtat birliklarini maqbullashtirish hisobiga mablag'lar iqtisod qilinadi;

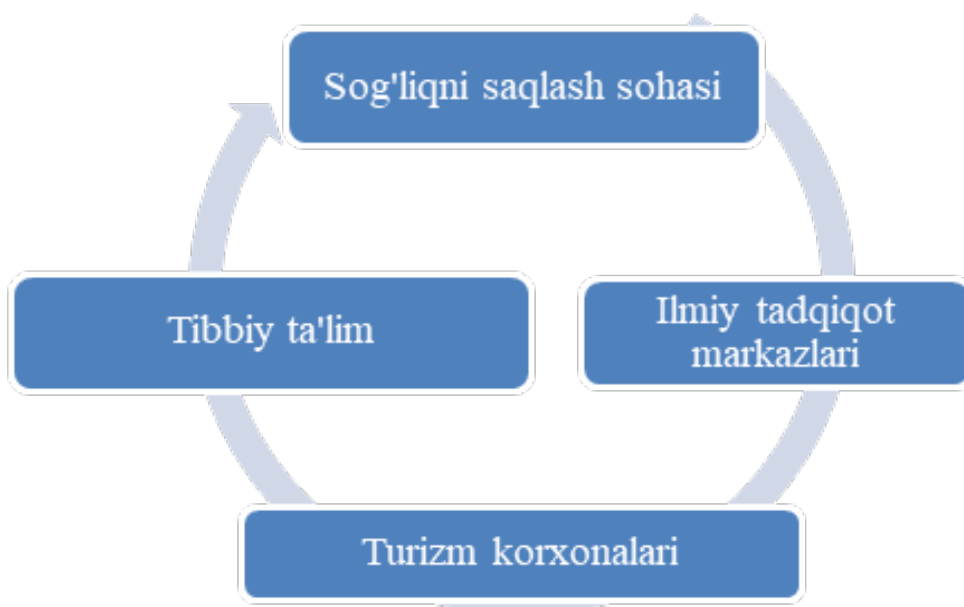
- Davlat-xususiy sheriklik va outsorsing mexanizmlari asosida faoliyat yuritiladi;
- Davlat tibbiy sug'urtasi tizimini bosqichma-bosqich joriy etish uchun sharoit yaratiladi;
- Bemorlar uchun konsultatsiya xizmatlarini tashkil etish soddalashtiriladi;
- Shifokorlarning bir joyda faoliyat yuritishi natijasida tibbiy xizmat sifati oshadi;
- Tibbiy asbob-uskunalar va dori-darmonlardan samarali foydalanish ta'minlanadi;
- Aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar hajmi va sifati oshadi, natijada xizmatlar ko'lami kengayadi

hamda xalqaro miqyosda xizmat ko'rsatish imkoniyati yuzaga keladi;

- Raqamli iqtisodiyot sharoitida sog'liqni saqlash sohasini raqamlashtirish orqali aholiga tezkor va yuqori malakali tibbiy xizmat ko'rsatish uchun zarur infratuzilma shakllantiriladi;

- Innovatsion yondashuvlar asosida xizmat ko'rsatish rivojlanadi va qamrov darajasi oshadi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, tibbiyot klasterini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etishda infratuzilma elementlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur bog'liqlik va klasterning taxminiy yo'nalishlari 3-rasmda keltirilgan.

3-rasm. Tibbiyot klasteriga zamonaviy yondashuvlar

Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik (DXSH) loyihalari davlat va xususiy sherik o'rtasida quyidagi bir yoki bir nechta shakllarni uyg'unlashtirish orqali amalga oshiriladi. Jumladan, sog'liqni saqlash sohasidagi jamoat infratuzilmasini loyihalashtirish, qurish, rekonstruksiya qilish, yaratish, jihozlash, modernizatsiya qilish, moliyalashtirish, undan foydalanish va xizmat ko'rsatish; shuningdek, tovarlarni yetkazib berish, ishlarni bajarish hamda xizmatlar ko'rsatish nazarda tutiladi [3].

Mazkur sohada DXSH mexanizmini qo'llash jarayonida, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining qarorlarida nazarda tutilgan holatlardan tashqari, barcha hollarda xususiy sherikni tanlab olish tender asosida yoki to'g'ridan-to'g'ri muzokaralar o'tkazish orqali amalga oshiriladi. Bitim muddati esa ikki tomonning o'zaro roziligi asosida belgilanadi. Shuningdek, mazkur muddat kamida uch yil va ko'pi bilan qirq to'qqiz yil etib belgilangan [4].

DXSH loyihalarini amalga oshirish jarayonida xususiy sherikka ajratilgan yer uchastkalari, sotib olingan tibbiy va boshqa uskunalar, shuningdek, ular tomonidan qurilgan obyektlar bitimning amal qilish muddati yakunlangach davlat sherigiga topshiriladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

TXBning rivojlanishida davlat-xususiy sheriklik (DXSH)ning muhim ahamiyatini e'tirof etgan holda, uning mamlakat sog'liqni saqlash tizimi hamda jamiyatdagi mavqeini oshirish uchun kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Ularning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, davlat-xususiy sheriklik asosida tashkil etilayotgan tibbiy faoliyat bo'yicha tanlov va muzokaralarning ochiq, oshkora hamda shaffofligini ta'minlash;

Ikkinchidan, DXSH loyihalari to'g'risida tadbirkorlar uchun ma'lumotlar bazasini kengaytiruvchi mexanizm va vositalardan samarali foydalanish, seminar-treninglar, davra suhbatlari hamda ommaviy axborot vositalari orqali targ'ibot ishlarini tizimli yo'lga qo'yish;

Uchinchidan, sog'liqni saqlash tizimi (SST) va TXB imkoniyatlarini kengaytirish hamda omillarni tahlil qilishda, ayniqsa mavjud muammolar va ularning yechimlarini aniqlashda sotsiologik tadqiqotlar va ekonometrik modellashirish usullaridan samarali foydalanish. Mazkur usullar orqali tizimni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlarini aniqlash va ularning iqtisodiy samaradorligini baholash mumkin;

To'rtinchidan, xususiy sheriklar tomonidan amalga oshirilgan investitsiyalarning kafilligi va himoyasini ta'minlovchi mexanizmlarni joriy etish, risklarni sug'urtalash choralari ko'rish;

Beshinchidan, olingan tajribalar asosida DXSH amaliyotining geografiasini bosqichma-bosqich kengaytirib borish;

Oltinchidan, o'z mablag'lari hisobidan tibbiy faoliyatni amalga oshirayotgan xususiy sheriklarni rag'batlantirishga qaratilgan iqtisodiy va institutsional vositalarni qo'llash;

Yettinchidan, DXSH loyihalarini amalga oshirishda marketing tadqiqotlaridan foydalanish hamda tibbiy xizmatlar bozorini segmentlash orqali hududiy imkoniyatlar va ijtimoiy-iqtisodiy shart-sharoitlarni inobatga olish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Arrow K.J. *Uncertainty and the Welfare Economics of Medical Care*. Economics and Social Factors Press, 1962.
2. Saltman R.B. Figueras J. *European Health Care Reform: Analysis of Current Strategies*. Copenhagen: World Health Organization Regional Office for Europe, 1997. No. 72.
3. Pittacco E. *Health Insurance: Basic Actuarial Models*. Springer, Series 7879.
4. Gaynor M. *The Industrial Organization of Health Care Markets*. Cambridge, 2014. Available at: <http://www.nber.org/papers/w19800>
5. Raximova S. *Pandemiya sharoitida O'zbekistonda TXBni takomillashtirishning ayrim masalalari*. Iqtisodiyot va turizm xalqaro ilmiy-innovatsion jurnali, 2021, №2.
6. Raximova S. *Tibbiy xizmatlar bozori yangi modeli: Tibbiyot sohasidagi islohotlar inson qadri uchun*. O'zbekistonda ishbilarmonlik turizmini yanada rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari: Xalqaro ilmiy-amaliy jurnal, 2022-yil 25-26-mart.
7. Raximova S. *Tibbiy xizmatlar bozori rivojlanishining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish*. 08.00.05 "Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti" ixtisosligi bo'yicha iqtisodiyot fanlari falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 16-apreldagi "Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4290-son qarori. <https://lex.uz/docs/4291567>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100